

การประเมินโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1
Lunch Program Evaluation in Wat Phramahathat School
Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1

ชนิภา วิศาล¹, สมปอง รักษาธรรม², วีระยุทธ ชาตะกาญจน์³
Chanipa Wisarn¹, Sompong Raksathum², Werayut Chatakan²

บทคัดย่อ

การประเมิน ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ ประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต และความพึงพอใจของผู้บริหาร ครู และนักเรียน ที่มีต่อโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ซึ่งการประเมินในครั้งนี้ ใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปป (CIPP Model) กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลในการประเมินโครงการครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 53 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 จำนวน 322 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ประกอบด้วย 1. การประเมินเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม ประเมินด้านบริบท ประเมินด้านปัจจัยนำเข้า ประเมินด้านกระบวนการ และประเมินด้านผลผลิต 2. การประเมินเชิงคุณภาพ โดยใช้ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

จากผลการประเมินโครงการเชิงปริมาณ พบว่า การประเมินโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านบริบท ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต จากผลการประเมินโครงการเชิงคุณภาพ พบว่า อาหารกลางวันที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนทุกคนโดยภาพรวม มีความเหมาะสม มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ เป็นที่พึงพอใจของโรงเรียนและนักเรียน

คำสำคัญ : โครงการอาหารกลางวัน, โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1, การประเมินโครงการ

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช Email : 6355701048@nstru.ac.th

¹ Education Faculty Nakhon Si Thammarat Rajabhat University Email : 6355701048@nstru.ac.th

² ศึกษาราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช Email : Sompong_rak@nstru.ac.th

² Acting President of Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Email : Sompong_rak@nstru.ac.th

³ รองศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช Email: werayut cha@nstru.ac.th

³ Associate Professor, Faculty of Education, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Email : werayut cha@nstru.ac.th

Abstract

This evaluation aims to assess factors of inputs, process, and production as well as the satisfaction of the management team, teachers, and students towards the lunch program in Wat Phramahathat School, Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1. The CIPP Model has been adopted. The sample groups included 53 respondents from the management team and teachers, and 322 primary students. This evaluation employed 1) a questionnaire as a quantitative approach to assess the factors of input, process, and production, and 2) a focus group discussion as a qualitative approach.

The findings revealed that the lunch program in Wat Phramahathat School, Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1 was rated highest level in every dimension, including inputs, context, process, and production respectively (from highest to lowest average score). The qualitative evaluation found that the lunches provided to all students, in overall, were appropriate, good quality, and effective. They were satisfied with the school and students.

Keywords: Lunch Program, Wat Phramahathat School, Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1, Project Evaluation

1. บทนำ

โครงการอาหารกลางวัน เป็นโครงการที่เกิดจากความตระหนักของรัฐบาล ที่มุ่งแก้ปัญหาภาวะทุพโภชนาการในเด็ก ซึ่งพบว่านักเรียนประถมศึกษา จำนวนมากขาดแคลนอาหารกลางวันหรือมีอาหารกลางวันแต่ปริมาณไม่เพียงพอ หรืออาหารมีคุณค่าทางโภชนาการต่ำ ทำให้ภาวะการเจริญเติบโต ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ของกระทรวงสาธารณสุข โครงการอาหารกลางวันเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2495 กระทรวงศึกษาธิการได้ทดลองจัดอาหารกลางวันแก่นักเรียนในสังกัด ซึ่งพบว่า โรงเรียนขาดงบประมาณในการดำเนินงาน ทำให้ไม่สามารถ จัดอาหารกลางวันให้นักเรียนขาดแคลนได้อย่างทั่วถึง ในปี พ.ศ. 2530 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้เล็งเห็นความสำคัญของโครงการอาหารกลางวัน จึงกำหนดนโยบาย ให้โรงเรียนดำเนินโครงการอาหารกลางวันทุกโรงเรียน ก่อนวันที่ 5 ธันวาคม 2530 ภายใต้คำขวัญ 60 พรรษามหาราชา เด็กประถมศึกษาไม่หิวโหย ต่อมา ในช่วงปลายปีงบประมาณ 2534 รัฐบาลเร่งรัดช่วยเหลือเด็ก ในระดับประถมศึกษาที่มีภาวะทุพโภชนาการ และขาดแคลนอาหารกลางวัน กำหนดให้มีกฎหมาย พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2535 (สำนักงานกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวัน, 2559) โดยนำแนวคิดการประเมินตามรูปแบบซีบีพี (CIPP Model) ของ Daniel Stufflebeam ซึ่งมีขอบข่ายการประเมินโครงการที่ ครอบคลุมการประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product)

โรงเรียนวัดพระมหาธาตุจัดทำโครงการอาหารกลางวันมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 เพื่อสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและนโยบายของโรงเรียน ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการ สะอาด ปลอดภัย และรับประทานอิ่มทุกมื้อ นอกจากนี้ยังได้ มุ่งปลูกฝังให้นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร และเพื่อสนองนโยบาย คุณภาพการศึกษา ให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้ศึกษาเป็นข้าราชการครู ในตำแหน่งครู โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ มีหน้าที่ช่วยรับผิดชอบในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน จึงได้มีแนวคิดที่จะประเมิน

โครงการอาหารกลางวันโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ ปีการศึกษา 2564 นี้จะเป็นระบบ เพื่อค้นหาสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แกไขและวางแผนการ ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในปีต่อไป อันจะส่งผลต่อการพัฒนาสุขภาพอนามัยของ นักเรียนโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ ซึ่งจะเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อประเมินบริบท (Context Evaluation) ของโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

2.2 เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ของโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

2.3 เพื่อประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) ของโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

2.4 เพื่อประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ของโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

3. ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการประเมินโครงการครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 5 คน ครูผู้สอนโรงเรียนวัดพระมหาธาตุจำนวน 110 คน (ในการประเมินครั้งนี้ผู้ประเมินใช้ ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- 6 จำนวน 87 คน ในการประเมินเท่านั้น) และนักเรียนโรงเรียนวัดพระมหาธาตุระดับชั้นประถมศึกษาปีที่1-6 จำนวน 2,080 คน ปีการศึกษา 2564

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 5 คน ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- 6 จำนวน 48 คน เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจง (Purposive Sampling) และนักเรียนโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- 6 จำนวน 322 คน ปีการศึกษา 2564 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่ และมอร์แกน ได้จำนวน 322 คน โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) ชั้นที่ 1 สุ่ม เป็นระดับชั้น ชั้นที่ 2 สุ่ม เป็นห้องเรียน ชั้นที่ 3 สุ่ม นักเรียนแยกเพศ ชาย หญิง รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 375 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ใช้แบบสอบถามการประเมินรูปแบบซีปปี้ (CIPP Model) ใน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต โดยแบบสอบถามมีข้อคำถามทั้งหมด 40 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ แบ่งเป็น 2 ชุด ได้แก่ ชุดที่1 สำหรับประเมินผู้บริหารและครู และชุดที่ 2 สำหรับประเมินนักเรียน ซึ่งเป็นการประเมินเชิงปริมาณ และการประเมินเชิงคุณภาพโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ปีการศึกษา 2564 โดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารและครู และ กลุ่มที่ 2 นักเรียนโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ แบบสอบถามผ่านผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเนื้อหาในข้อคำถามกับลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรม ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องทุกข้ออยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ประเมินโครงการได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

- 1) ผู้ประเมินโครงการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทำการตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง
- 2) ติดตามตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามในแต่ละข้อคำถาม
- 3) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ตามสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

3.4. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ในการประเมินครั้งนี้ ผู้ประเมินได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

- 1) ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklists) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage)
- 2) ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนแบบตรวจสอบรายการ (Checklists) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage)
- 3) ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามการประเมินโครงการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยมีการแปลผลข้อมูลจากค่าเฉลี่ย
- 4) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS for Windows

3.4.2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ในการประเมินครั้งนี้ ผู้ประเมินได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

- 1) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งส่วนใหญ่ข้อมูลที่น่าสนใจ วิเคราะห์ จะเป็นข้อความบรรยาย (Descriptive) ซึ่งได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ และจดบันทึก
- 2) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นข้อความบรรยายเหมือนกัน แต่เป็นการกระทำกับข้อมูลที่ได้จากเอกสาร จะกระทำโดยการพยายามทำให้ข้อมูลนั้นเป็นจำนวนที่นับได้ มักใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารในการวิจัยเอกสาร

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลจากการประเมินโครงการอาหารกลางวันโรงเรียน วัดพระมหาธาตุ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านบริบท ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต สรุปผลได้ดังนี้

ประเด็นการประเมิน	ผลการประเมิน		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.ด้านบริบท	4.64	0.50	มากที่สุด
2.ด้านปัจจัยนำเข้า	4.67	0.50	มากที่สุด
3.ด้านกระบวนการ	4.63	0.56	มากที่สุด
4.ด้านผลผลิต			
ความพึงพอใจที่มีต่อโครงการจากผู้บริหารและครู (n = 53)	4.61	0.60	มากที่สุด
ความพึงพอใจที่มีต่อโครงการจากนักเรียน (n = 322)	4.58	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า

1. ด้านบริบท พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ วัตถุประสงค์ของ โครงการมีความจำเป็นและสำคัญต่อการดำเนินงานของโรงเรียน รองลงมา โครงการสามารถทำให้สำเร็จได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน และ โครงการมีความเหมาะสมกับเวลาและสถานการณ์

2. ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจของบุคลากรและเจ้าหน้าที่ที่มีต่อโครงการ รองลงมา ความพร้อมของครูในการบริหารจัดการโครงการและ เอกสารประกอบการประเมินผลดำเนินงานโครงการมีความเหมาะสม ครบถ้วน และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ความเพียงพอของบุคลากรและเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการ

3. ด้านกระบวนการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การจัดเก็บข้อมูลที่ใช้ในการดำเนินโครงการอย่างถูกต้องเหมาะสม และสะดวกต่อการนำไปใช้วางแผนการดำเนินงานโครงการ รองลงมา การประชุมปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อวางแผนการดำเนินงานโครงการ และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด การจัดทำแผนปฏิบัติการดำเนินโครงการ และการประชุมชี้แจงบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เข้าใจวัตถุประสงค์การดำเนินงานโครงการ

4. ด้านผลผลิต พบว่า

1) ผู้บริหารและครูมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ภาชนะ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการรับประทานอาหาร สะอาดถูกต้องตามหลักสุขอนามัย รองลงมา บุคลากรหรือครูที่มีหน้าที่ให้บริการจัดเตรียมอาหารกลางวัน มีความเหมาะสมและเพียงพอ และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ภาชนะ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการรับประทานอาหาร มีเพียงพอและเหมาะสม

2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ บุคลากรหรือครูที่มีหน้าที่ให้บริการจัดเตรียมอาหารกลางวัน รักษาความสะอาดได้อย่าง เหมาะสม ถูกต้องตามหลักสุขอนามัย รองลงมา การล้างทำความสะอาดภาชนะ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการรับประทานอาหาร สะอาดถูกต้องตามหลักสุขอนามัย และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด การแต่งกายของบุคลากรหรือครูที่มีหน้าที่ให้บริการจัดเตรียมอาหารกลางวัน มีความสะอาด และเหมาะสม

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการประเมินโครงการเชิงคุณภาพ พบว่า จากประเด็นในข้อคำถาม สรุปได้ ดังนี้

4.2.1 ด้านบริบท การจัดบริการอาหารกลางวัน มีความเหมาะสม กับความต้องการของนักเรียน โดยได้มีการควบคุมดูแลเกี่ยวกับการสุขาภิบาลอาหารและอาหารปลอดภัยได้อย่างถูกต้อง มีคุณภาพได้มาตรฐานโภชนาการ โดยทางโรงเรียนได้ดำเนินโครงการตามแผนปฏิบัติการ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

4.2.2. ด้านปัจจัยนำเข้า การบริการอาหารกลางวันของผู้ประกอบการ เป็นไปตามข้อตกลงสัญญาการจัดซื้อ จัดจ้างของโรงเรียน โดยคุณภาพของอาหารและวัตถุดิบก็ได้มาตรฐานโภชนาการ รายการอาหารก็เป็นไปตามโปรแกรม Thai School Lunch ที่ครูผู้รับผิดชอบได้จัดทำขึ้น

4.2.3. ด้านกระบวนการ ในการปฏิบัติงานของแม่ครัวหรือบุคคลที่มีหน้าที่ให้บริการจัดเตรียมอาหารกลางวันแก่นักเรียน รวมถึงผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับการผลิตอาหารทั้งหมดปฏิบัติตามสุขลักษณะที่ดีส่วนบุคคล ทั้งทางด้านการแต่งกายและสุขนิสัย การแต่งกายเหมาะสม สะอาด เรียบร้อยถูกสุขลักษณะที่ดี ในส่วนของสถานที่ในการรับประทานอาหารกลางวัน นักเรียนรับประทานอาหารในห้องเรียน โดยรวมบริเวณห้องเรียน และรอบอาคาร สะอาด มีถังขยะ มีการระบายอากาศ และมีแสงสว่างเพียงพอ

4.2.4. ด้านผลผลิต ในส่วนของรายการอาหาร (เมนู) มีความเหมาะสมและดูน่ารับประทาน รายการอาหารมีความหลากหลายน่ารับประทาน มีการหมุนเวียนรายการอาหารในแต่ละสัปดาห์ อาหารมีรสชาติอร่อยรสชาติไม่จัดเกินไป แกงเผ็ดก็ไม่เผ็ดจนเกินไป ปริมาณการตักอาหารให้นักเรียนมีความเหมาะสม และเพียงพอ ภาชนะและเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้กับอาหาร การเลือกใช้วัสดุ วิธีการใช้ การล้าง ตลอดจนการจัดเก็บเหมาะสม มีมาตรฐาน ปลอดภัย สะอาดและถูกสุขลักษณะที่ดี

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการประเมินโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ตามรูปแบบซีบีพี (CIPP Model) 4 ด้าน คือ การประเมินด้านบริบท การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า การประเมินด้านกระบวนการ และการประเมินด้านผลผลิต มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

5.1 ด้านบริบท พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้เนื่องมาจาก โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ ได้ดำเนินโครงการอาหารกลางวันตามนโยบายของรัฐบาล ภายใต้กองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ถูกต้องตามหลักโภชนาการ และอิ่มทุกวัน ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณค่าอาหารกลางวัน จากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ผู้บริหารและครู จึงมีความคิดเห็นว่าการโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยรวม มีความเหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นในการดำเนินงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ถือว่า ผลการประเมินโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ด้านบริบทวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการอาหารกลางวันชัดเจน เพื่อช่วยเหลือเด็กนักเรียนที่ขาดแคลนอาหารกลางวัน ขาดสารอาหาร หรือเด็กที่มีฐานะยากจน ได้รับอาหารเหมาะสมทั่วถึงครบทุกคน สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐยา ศรีวงศ์ (2557) ศึกษาเรื่องการพัฒนาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนบ้านโคกสูงอำเภออุซันจังหวัดศรีสะเกษ พบว่าผลการพัฒนาโครงการอาหารกลางวันผู้เข้าร่วมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันอย่างเป็นระบบได้แก่การสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานมีการแต่งตั้งคณะกรรมการโครงการมีการวางแผนการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้และเมื่อดำเนินการตามแผนเสร็จมีการประเมินโครงการว่าได้ผลเป็นอย่างไรสุดท้ายคือการรายงานผลการดำเนินงานนอกจากการดำเนินงานที่เป็นระบบแบบแผนแล้วยังได้ใช้กระบวนการเรียนการสอนมาประยุกต์ปรับใช้ในแผนการดำเนินงาน สอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมโภชนาการ การสุขาภิบาลอาหาร และนโยบายของโรงเรียนเป็นอย่างดี ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพบุลย์ มีสิน (2558) การประเมินผลการศึกษาการดำเนินโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืน ในโรงเรียน ประถมศึกษาของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรี

สะเกษ ที่ว่า โรงเรียนมีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการอาหารกลางวันเพื่อให้นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการอย่างครบถ้วน จึงทำให้ความคิดเห็นสอดคล้องกับการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ที่ว่า เพื่อให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าและเพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย และช่วยเหลือนักเรียนขาดแคลนอาหารกลางวันให้ได้รับประทานอาหารกลางวันครบถ้วน

5.2 ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้เนื่องมาจาก โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ ได้ดำเนินโครงการอาหารกลางวัน ด้านงบประมาณ บุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เป็นไปตามระเบียบของการดำเนินงานโครงการ ถูกต้องเรียบร้อย ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นว่าโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 มีความคิดเห็นว่า ปัจจัยนำเข้า โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด บุคลากรผู้รับผิดชอบโครงการและคณะกรรมการดำเนินงานมีความรู้ความเข้าใจในวิธีการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันให้บรรลุวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จินดาพรา พวงมาลา (2559) แนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนบ้านบางแก้ว ที่ว่า ครูผู้รับผิดชอบโครงการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวิธีการหรือหลักการจัดอาหาร ด้านงบประมาณ พบว่า โรงเรียนมีการจัดงบประมาณในการดำเนิน โครงการอาหารกลางวันมีความเหมาะสมต่อเนื่องทุกปีและด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ พบว่า มีวัสดุ อุปกรณ์เครื่องมือ และสถานที่ในการรับประทานอาหารเช้าของนักเรียนมีความเหมาะสมและมีเพียงพอ สถานที่รับประทานอาหารเช้า สถานที่เตรียมอาหาร ภาชนะ อุปกรณ์มีความสะอาดถูกหลักอนามัย

5.3 ด้านกระบวนการ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้เนื่องมาจาก โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ ได้ดำเนินการจัดทำแผนโครงการอาหารกลางวัน โดยได้มีการแต่งตั้งครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อรับผิดชอบโครงการ ให้เป็นไปด้วยความถูกต้องเรียบร้อยตามกรอบของมาตรฐานงานโภชนาการ และสุขาภิบาลอาหารในโรงเรียน ภายใต้โปรแกรม Thai School Lunch ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญ์กัญญ์ กุลจรัสรัตน์ (2561) ที่ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักเรียนต่อบริการอาหารกลางวันของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศคลองหลวง ที่ว่า ความพึงพอใจต่อบริการอาหารกลางวันในระดับดีมากทุกด้านตามลำดับ ดังนี้ ด้านการบริการของพนักงานด้านภาชนะอุปกรณ์ด้านอาหารและด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม

5.4 ด้านผลผลิต พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องมาจากโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ ได้ดำเนินโครงการอาหารกลางวัน ด้านผลผลิตของโครงการ ได้แก่ ด้านภาวะโภชนาการ นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันอย่างเหมาะสม พอเพียง และด้านสุขนิสัยในการรับประทานอาหารของนักเรียน พบว่าโรงเรียนมีการประเมินภาวะโภชนาการของเด็กนักเรียน โดยการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง และนักเรียนมีน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐานกระทรวงสาธารณสุข (กระทรวงศึกษาธิการ 2559) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปาริชาติ ไตรหัตถทรัพย์ (2561) ศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพและแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 7 ที่ว่า โรงเรียนมีการตรวจภาวะโภชนาการของนักเรียน โดยการชั่งน้ำหนัก และวัดส่วนสูงของนักเรียนตามกำหนดเวลา ซึ่งวิธีการนี้ถือว่าเป็นการประเมินผลการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวันวิธีหนึ่งด้วย และสอดคล้องกับรายงานผลการศึกษาความเจริญเติบโตของเด็กที่อยู่ในโครงการอาหารกลางวันของสำนักนโยบายและแผนการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ 2559) ที่ว่า โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน มีความสำคัญต่อพัฒนาการเจริญเติบโตทางร่างกายด้านน้ำหนักและส่วนสูงของนักเรียน จากการประเมินด้านการรับประทานอาหารเช้า นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดี โดยมีการล้างมือก่อนรับประทานอาหารเช้า

แปรงฟันหลังรับประทานอาหารกลางวันทุกวัน และมีมารยาทที่ดีในการรับประทานอาหาร สอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณภา กาโยงแว่น (2557) ศึกษาเรื่องการประเมินโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนบ้านเมืองคลองอำเภอเชิงดาวจังหวัดเชียงใหม่พบว่าผลการประเมินการดำเนินโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนบ้านเมืองคลองอำเภอเชิงดาวจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งด้านสภาพแวดล้อม พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าวัตถุประสงค์ของโครงการอาหารกลางวันเพื่อให้นักเรียนได้มีอาหารกลางวันรับประทานทุกคนทุกวันเพื่อมุ่งพัฒนาสุขนิสัยและมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนและการจัดโครงการอาหารกลางวัน สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการประเมินไปใช้

6.1.1. ด้านบริบท ควรมีการจัด โครงการอาหารกลางวันให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน และผู้ปกครอง มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนักเรียนเพื่อสอดส่องดูแลนักเรียนแทนครูระหว่างช่วงรับประทานอาหารกลางวัน เพื่อให้นักเรียนรับประทานอาหารกลางวันให้ได้ครบทุกคน

6.1.2. ด้านปัจจัยนำเข้า ควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการก่อนรับเข้าทำงาน และเตรียมพร้อมทั้งด้านจำนวนบุคลากรและให้ความรู้เรื่องโครงการอาหารกลางวันด้วย อีกทั้งจัดสถานที่ที่รับประทานอาหารให้มีความปลอดภัย ตลอดจนจัดสรรเงินอุดหนุนอาหารกลางวันที่โรงเรียนได้รับให้เพียงพอกับปริมาณและคุณภาพอาหาร

6.1.3. ด้านกระบวนการดำเนินงาน ควรปรับระยะเวลาการรับประทานอาหาร ให้สอดคล้องกับเวลาเรียน กำหนดบทลงโทษกับนักเรียนที่ไม่เก็บภาชนะ ใส่อาหาร จัดทำข้อปฏิบัติในการรับประทานอาหารกลางวันของโรงเรียนให้ชัดเจน และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามากขึ้น มีการอบรมครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันและผู้ประกอบอาหารมีการให้บริการหรือพูดคุยกับนักเรียนอย่างสุภาพ

6.1.4. ด้านผลผลิต ครูปลูกฝังเรื่องโภชนาการ อาหารหลัก 5 หมู่ สุขนิสัยที่ดี และในการประชุมผู้ปกครอง จัดให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็น ในเรื่องโครงการอาหารกลางวัน

6.2 ข้อเสนอแนะในการประเมินครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการประเมินโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ต่อไปทุก ๆ ปี

6.2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนเพื่อนำแนวทางไปปฏิบัติ ในปีต่อไป

6.2.3 ควรนำผลการวิจัย บทสรุป และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบายและกำหนดแผนการปฏิบัติงานการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนตามบริบทและงบประมาณของโรงเรียนเพื่อนำไปสู่ปัจจัยความสำเร็จต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *แนวทางการดำเนินการโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา*.
กรุงเทพ : ศุภสมาคมประชาชาติ.
- กัญจน์กมล กุลจรัสรัตน์. (2561). *ความพึงพอใจของนักเรียนต่องานบริการอาหารกลางวันของโรงเรียนสารสาสน์
วิเทศคลองหลวง*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- กองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา. (2559). *คู่มือการดำเนินงานโครงการอาหาร
กลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร.
- จินดาพร พวงมาลา และสุรศักดิ์ แก้วเอี่ยม. (2560). *แนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารโครงการอาหาร
กลางวันของโรงเรียนบ้านบางแก้ว*. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 12(4), 824-837.
- ณัฐยา ศรีวงศ์. (2557). *การพัฒนาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนบ้านโคกสูงอำเภอบางขัน
จังหวัดศรีสะเกษ*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ปาริชาติ ไตรหัตถทรัพย์. (2561). *การศึกษาสภาพและแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการดำเนินงานโครงการ
อาหารกลางวันของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 7*.
(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- ไพบุลย์ มีสิน. 2558. *การประเมินผลการกำกับดูแลโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืน ในโรงเรียน
ประถมศึกษาของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ*. *วารสารวิจัย มทร.กรุงเทพฯ*, 9(2), 1-14.
- วรรณภา กาโย่งแว่น. (2557). *การประเมินโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนบ้านเมืองคลอง อำเภอยะรัง
จังหวัดเชียงใหม่ [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิต
วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]*. CMU Intellectual Repository.
<http://cmuir.cmu.ac.th/jspui/handle/6653943832/39687>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ปี 2558-2559*.
กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.